

ÖZEL ARAŞTIRMA

HAYIR

50 İŞ İNSANI

SEVER

Dünyada hayırseverlik boyut değişiyor. Geçmişten farklı olarak bugün bağışçılar, şeffaf, hesap verebilen, veri odaklı vakıflarla hayır yapıyor. Türkiye'de de tablo benzer. Şahsi bağışlar hala ağırlığını korusa da Türkiye'de de önemli sayıda iş insanı kurduğu vakıflarla bağışlarını ihtiyaç sahiplerine ulaştırıyor. İlk kez geçen yıl Capital Dergisi tarafından hazırlanan "Türkiye'nin Gönlü Zengin 50 İş İnsanı", işte bu iş insanlarını ortaya koyuyor. Bu yıl ikincisi yapılan araştırma, 2013 bağış tutarlarını baz alarak hazırlandı. İlk sırada Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Koç'un yer aldığı hayırseverler listesine, 57 gönlü zengin iş insanı girdi.

● ÖZLEM AYDIN AYVACI oaydin@capital.com.tr

DÜNYADA BAĞIŞ SÜREÇLERİ, genellikle aile veya şahısların kurmuş olduğu vakıflar üzerinden son derece odaklı bir şekilde yürütülüyor. ABD'nin en büyük kişisel hayır işleri organizasyonlarının başında Gates, Ford ve Mc Arthur vakıfları yer alıyor. Michael Bloomberg, Rockefeller ve Carnegie vakıfları da ilk 20 hayır amaçlı kurulan vakıf arasında yer alıyor. Egon Zehnder Yönetici Ortağı Murat Yeşildere, dünyada bağışların etkinliğinin de başarılı şekilde ölçüldüğüne dikkat çekiyor. Yeşildere, şöyle devam ediyor:

nef
'İN
KATKILARIYLA

Türkiye'nin en çok bağış yapan iş insanları

2014	2013	Yönetim kurulu başkanı/üyesi	Grup/şirket	Bağış tutarı (2013, bin TL)
1	1	Mustafa Koç	Koç Holding	240.173
2	3	Ferit F. Şahenk	Doğuş Holding	136.000
3	2	Hüsnü M. Özyeğin	Fiba Holding	116.000
4	4	Ali Doğramacı	Bilkent Holding	86.809
5	7	Mehmet Ali Aydınlar	Acıbadem Sağlık Grubu	70.300
6	11	Tuncay Özilhan	Anadolu Grubu	43.500
7	-	İpek İlicak Kayaalp	Rönesans Holding	36.975
8	9	M. Sinan Tara	Enka	36.282
9	19	Avni Çelik	Sinpaş Holding	33.000
10	-	Ahmet Eren	Eren Holding	30.462
11	10	Ahmet Kocabıyık	Borusan Holding	30.421
12	-	Öner Hekim	Hekim Holding	20.323
13	5	Hacı Boydak	Boydak Holding	20.000
14	12	Erden Timur	Nef	19.400
15	23	Gökyiğit-Berker-Akçağlılar	Tekfen Holding	17.619
16	15	İdil Yiğitbaşı	Yaşar Holding	17.250
17	17	İbrahim Çeçen	IC Holding	15.812
18	14	Begümhan Dođan Faralyalı	Dođan Holding	15.000
	15	Hamdi Akın	Akfen Holding	15.000
	13	Vakkas Altınbaş	Altınbaş Holding	15.000
19	18	Lucien Arkas	Arkas Holding	13.309
20	27	Davut Dođan	Dođanlar Yatırım Holding	12.000
21	-	Ahmet Said Kavurmacı	Aydınlı Grubu	10.000
	-	Kaan Kavalođlu	Limak Otelcilik	10.000
	-	Yüksel Yıldırım	Yıldırım Holding	10.000
22	16	Fikret Öztürk	Opet	7.500
23	25	Ahmet Nazif Zorlu	Zorlu Holding	7.298
24	30	İbrahim Erdemođlu	Erdemođlu Holding	6.000
25	44	Feyyaz Berker-Alev Berker*	Tekfen Holding	4.518
26	40	Ali Raif Dinçkök	Akkök Holding	4.100
27	29	Firuzhan Kanatlı	Eti Şirketler Grubu	3.252
28	39	Muzaffer Çilek	Çilek A.Ş.	3.169
29	21	Erol Bilecik	Index Group	2.500
	30	Mehmet Hanefi Öksüz	Kıpaş Holding	2.500
30	35	Ali Nihat Gökyiğit*	Tekfen Holding	2.484
31	34	Nafi Güral	Kütahya Porselen	2.450
32	41	Sadettin Saran	Saran Holding	2.075
33	42	Fevzi Keskinođlu	Keskinođlu Şirketler Grubu	2.000
	-	Müşfik Yamantürk	Gürüş İnşaat	2.000
34	38	Murat Dedeman	Dedeman Holding	1.993
35	28	Necati Kurmel	Saray Şirketler Grubu	1.765
36	-	Metin İlici	İlici Holding	1.400
37	-	Zeynep Erkunt Armađan	Erkunt Traktör	700
38	-	Şenol Şankaya	Yeşim Tekstil	600
39	-	Berat Ösen	CMS Grubu	400
40	49	Erdem Çenesiz	Ece Holding	387
41	-	Şerafettin Memiş	Memişoğlu Tarım	331
42	-	Şerife İnci Eren	İnci Holding	300
43	46	Hayrettin Çaycı	Sarkuysan	270
44	26	Sedat Özgür	Kale Endüstri Holding	203
45	48	Serdal Akyürek	Akyürek Holding	200
46	50	Ekrem Akyiğit	Akyiğit Tekstil	183
47	-	Zeki Yurtbay	Yurtbay Seramik	150
48	-	Burak Kızılhan	AE Arma-Elektropanc	100
	-	Altuğ Hacaliođlu	TLS Lojistik	100
49	-	Serhan Alpagut	Hacı Ayvaz Endüstri	60
50	-	Kamil Karakaş	Karakaş Kuyumculuk	45

*Şahsi bağış miktarıdır.

MUSTAFA
KOÇ

FERİT SAHENK

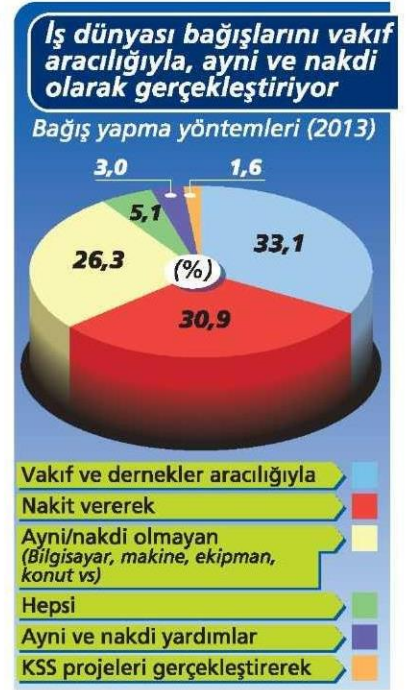
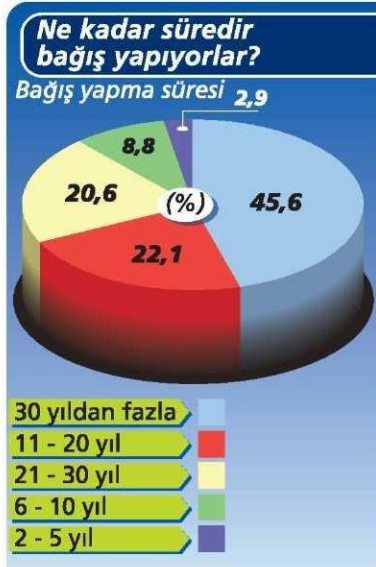
HÜSNÜ
ÖZYEGİN

“Bugüne kadar servetinden 3,3 milyar doları hayır kurumlarına bağışlayan Michael Bloomberg’ün hedefi, hayatı boyunca 32 milyar doların üzerindeki servetinin tamamını bağışlayabilmek.”

Yaklaşık 20 gün önce Facebook COO’su Sheryl Sandberg de bağış konusunda bir liderlik örneği sergiledi. Sandberg, servetinin yarısını The Giving Pledge (Verme Taahhüdü) Vakfı’na bağışladı. Sandberg’in yaptığı bağış, yaklaşık 500 milyon doları buluyor. Böylece Sandberg, The Giving Pledge’e yardım yapmaya karar veren, dünyanın 127 milyardierinden biri oldu. Sandberg’in bu kararı, diğerleri için de teşvik edici oldu. Onun ardından 6 isim daha bağış yapmaya karar verdi. 127 milyardier üye arasında CNN kurucusu Ted Turner, Star Wars filmlerinin yapımcısı George Lucas, Virgin Şirketler Grubu CEO’su Richard Branson ve Facebook’un kurucusu Mark Zuckerberg de bulunuyor.

Dünyanın en ünlü bağış organizasyonuna dönüşen The Giving Pledge Vakfı, bağış ve hayırseverlik işinde dünyaya liderlik ediyor. Bu kişileri de kapsayan gönüllü zengin iş insanları araştırmaları, dünyanın çeşitli yayınları tarafından uzun zamandır gerçekleştiriliyor.

Bu hayırsever listeleri, tüm iş insanlarını bağış ve sosyal sorumluluk konularına daha duyarlı olmaya davet ediyor. Yaptıkları bağışları açık yüreklilikle açıklayan Michael Bloomberg, Bill Gates ve Warren Buffett gibi iş insanları sayesinde hayırsever sayısı da artıyor.

KOÇ, DOĞUŞ, FİBA İLK 3’TE

Türkiye’de ise ilk kez geçen yıl Capital Dergisi tarafından başlatılan “Türkiye’nin Gönüllü Zengin 50 İş İnsanı” araştırması, büyük bir boşluğu dolduruyor. İş insanlarının son 10 yılda ve 2012’de yaptıkları bağışları baz alarak gerçekleştirdiğimiz ilk çalışma, çok önemli bir misyonu yerine getirmişti. Bu yıl ikincisini hazırladığımız çalışmaya gösterilen ilgi de doğru yolda olduğumuzu gösteriyor. Araştırmamıza bu yıl ilk kez pek çok hayırsever iş insanı katıldı.

Bu yılki hayırseverler listemizi 2013 yılının bağış rakamlarını baz alarak oluşturduk. Peki araştırma nasıl hazırlandı?

Capital’in Türkiye’deki bütün büyük grup ve şirketlere ulaşmaya çalışarak hazırladığı “Türkiye’nin

JOHN KANIA / FOUNDATION STRATEGY GROUP DİREKTÖRÜ

“STRATEJİK BAĞIŞÇILIK DEVREYE GİRMELİ”

ŞEFFAFLAŞTILAR

Son 20 yılda bağışçılık oldukça gelişti. Bağışçılar, sistemli bir şekilde büyüdü. Ağırlıklı olarak kâr amacı gütmeyen kuruluşlar oluşturuldu. Hedefler netleştirildi. Bunlar veri odaklı stratejiler geliştirdiler, hesap verebilir bir yapıya kavuştular. Bugün bağışçılar, bunu daha da ileriye götürmeye çalışıyor. Bunu, kimi zaman kurdukları vakıflarla kimi zaman bireysel olarak yapıyorlar. Bundan sonra bağışçılığın gideceği nokta ise her şeyi bir adım daha ileriye taşımak olacak.

SORUN ODAKLI

Nasıl mı? Bugüne kadar bağışçılar var olan bir soruna örneğin sağlık sorunu ya da okul öncesi eğitimin desteklenmesi gibi konulara odaklandı. Ancak bundan sonra stratejik bağışçılık devreye girmeli. Stratejik bağışçılık, sorunların kökenine iniyor. Yani sosyal problemin giderilmesini sağlamakla kalmıyor, o sorunun kaynağına inerek oluşmasını önlemeyi hedefliyor. Bu konuda en başarılılarından biri Rockefeller Vakfı.

ETKİ YATIRIMLARI

Bu kurum, 2008’de 5 yılda 42 milyon dolar bütçeli bir girişim başlattı. Bu girişim kapsamında dünya genelinde fakir ve savunmaya muhtaç kişilerin hayatını geliştirecek yatırımlar yaptı. Bunlara etki yatırımları adını verdi. İlk başta küçük bir girişim olarak başlayan bir bağış hareketi, global ekonomik krize rağmen 4 yılda 6 milyar dolarlık yeni yatırımın bu amaçla gerçekleştirilmesine yol açtı.

ALİ DOĞRAMACI / BİLKENT HOLDİNG YÖNETİM KURULU BAŞKANI

“BAĞIŞLARIMIZI EĞİTİME YÖNLENDİRİYORUZ”

NEDEN EĞİTİM?

Dünyada önde gelen ülkelere, toplumlara baktığımızda, onları bu konuma getiren en önemli faktörler arasında insanların eğitim seviyeleri ilk sırada geliyor. Ardından değer yaratma güçleri ve adil, demokratik toplum oluşturmak için gerekli dünya görüşüne sahip olmaları öne çıkıyor. Bilkent Holding olarak bağışlarımızı, bu amaçlara yönelik olarak eğitim kurumlarına odaklıyoruz.

SÜREKLİLİK ÖNEMLİ

2013 bağışlarımızın çok büyük kısmı Bilkent Üniversitesi ve okullarına aktarıldı. Çünkü bir yıl bir kuruma, öteki yıl başka bir kuruma bağış yerine, süreklilik arz eden bir bağış düzeni, bu kurumların dünyanın önde gelenleri arasına girmesi için gerekli. Yasalar, topluma fayda amacına gerçekten hizmet ettiği kanıtlanmış kuruluşlara yardımcı olacak şekilde düzenlenirse ülkemiz daha etkin bir eğitim atılımı içine girebilir.

Gönlü Zengin 50 İş İnsanı” araştırmasının temelini, bir anket çalışması oluşturdu. Anket çalışmasına şirketleri ya da grupları adına yönetim kurulu başkanları katıldı. Sıralama ise ankette yer alan “2013 yılındaki toplam bağış tutarımız” sorularının yanıtlarına göre yapıldı.

Buna göre Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Koç, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Türkiye'nin gönlü en zengin iş insanı oldu. Bağışlarını hem Vehbi Koç Vakfı (VKV) hem şirketlerinin KSS projeleri aracılığıyla hem aynı hem de nakdi gerçekleştiren grup, 2013 yılında 240 milyon 173 bin TL bağış yaptı. Bu bağışları ise eğitim, sağlık ve kültür-sanat alanlarına yönlendirdi.

Listenin 2'nci sırası ile 3'üncü sırası bu yıl yer değiştirdi. Doğuş Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Ferit Şahenk, Türkiye'nin gönlü zengin 2'nci iş insanı oldu. 2013'te KSS projeleri dahil toplam 136 milyon TL bağış yapan Şahenk, bağış ve yardımlarını doğrudan ihtiyaç sahibi kurum ve kişilere yapıyor. Doğuş Holding CEO'su Hüsnü Akhan, “Vakfımızın çalışmalarını büyütüp kapsamını genişletmek, grubumuz için büyük önem arz ediyor” diyor.

Listenin 3 numaralı ismi ise Fiba Holding Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Özyeğin. Özyeğin, 2013'te 116 milyon TL bağış yaptı. Toplumun her kesimi için değer yaratmaya çalışan Özyeğin, çeşitli vakıflar aracılığıyla topluma destek veriyor. Anne ve Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Hüsnü M. Özyeğin Vakfı (HMÖV) ve Özyeğin Üniversitesi bu kurumlar arasında yer alıyor.

Bağış miktarı ciddi oranda artacak

HER ŞEY ÇOCUKLARLA BAŞLADI

“Türkiye'nin Gönlü Zengin 50 İş İnsanı” araştırmasına temel oluşturması için gerçekleştirdiğimiz anketimizde, gönlü zenginlerin bağış ve sosyal yardımlara nasıl başladıklarını da sorduk. Ankete katılanların yüzde 28,4'ü, çocuk okutarak bağış yapmaya başladığını söyledi. Katılımcıların yüzde 21,3'ü okul yaparak, yüzde 19,5'i yoksullara yardım ederek,

AHMET EREN

yüzde 11,8'i vakıf kurarak, yüzde 7,1'i cami, yüzde 4,7'si hastane yaptırarak yardımlarına başladığını açıkladı.

Ortaya çıkan bu tablo, Prof. Dr. Mehmet Altan'ın "Küresel Vicdan" adlı kitabındaki hayırseverliğin Türkiye'deki kökenine ilişkin saptamalarıyla bağdaşiyor. Altan, kitabında "Cami, hastane ve çeşme yapma kültürü, bize Osmanlı toplumundan miras kaldı. Osmanlı din bilginleri sürekli olarak para kazanan insanları çeşme, hastane ve okul yaptırmaya teşvik edici söylemlerde bulunuyordu" diyor.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Oktay Özinci ise Anadolu'daki imece kültürüne dikkat çekiyor. Özinci, "Türk insanı hayırseverdir, yardımseverdir. Ayrıca geniş aile yapısı içinde fertlere sahip çıkmak, fertleri kollamak sosyal yapımızın önemli bir bağıdır. Ancak bunlar, genelde birbirinden bağımsız yardımlar olduğu için kendi yakın çevreleri içinde kalıyor. Artık ortak fayda için ortak hareket anlayışına, yani kurumsallaşmaya gerek var. Dünyayla kıyaslandığında son derece zayıf kalan Türkiye'deki düzenli bağış kültürü bu şekilde gelişme yolunda" diyor.

Gerçekten de Türkiye'de geleneksel bağışçılık anlayışı, uluslararası şirketlerin de devreye girmesiyle yepyeni bir bakış açısına kavuştu. Şirketler giderek daha fazla sosyal sorumluluk projesi geliştiriyor ve STK'lar bağışçılık alanında programlar yürütüyor.

Türkiye Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği Başkanı Serdar Dinler, bu değişimin 1980 Anayasası ve ardından gelen 24 Ocak kararlarıyla tetiklendiğini

Eğitim gözde

HÜSNÜ AKHAN / DOĞUŞ GRUBU CEO'SU

"FİNANSAL OKURYAZARLIK PROJELERİ BAŞLATTIK"

TARIM FAKÜLTESİ

Geçtiğimiz yıl bağışlarımızı ağırlıklı olarak eğitim alanında gerçekleştirdik. Hazırlıklarına 2012'de başladığımız ve geçtiğimiz yıl tamamlanan Niğde Üniversitesi bünyesindeki Ayhan Şahenk Tarım Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi, gurur duyduğumuz projelerden. Projeyi öncelikle nüfusunun yüzde 85'i tarım ve hayvancılıkla uğraşan bölgenin

kalkınmasına destek olmak üzere hayata geçirdik. Fakültenin yanı sıra Ayhan Şahenk Öğrenci Yurdu da öğrencilerimizin hizmetine sunuldu.

YENİ PROJELER

Bireylerin gelirlerini, birikim ve yatırımlarını akıllıca değerlendirip bütçelerini doğru yönetme yetkinliğini artırmaya yönelik iki ayrı finansal okuryazarlık projesi başlattık. Bu projelerden ilki olan "İstanbul Finans Merkezi Yolunda 20 Bin Kadın", Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İSMEK ortaklığında yürütülüyor. Milli Eğitim Bakanlığının desteğiyle yürüttüğümüz, bir diğer proje ise "3 Kumbara" ile ilkokul 4'üncü sınıf öğrencilerine eğitim sağlıyoruz. 4 yıl içinde 500 bin çocuğa ve veliye ulaşmayı hedefliyoruz.

TUNCAY ÖZİLHAN / ANADOLU GRUBU YÖNETİM KURULU BAŞKANI

“İHTİYAÇ SAHIPLERİ İÇİN KULLANIYORUZ”

64 YIL OLDU

64 yıldır bu topraklardan aldıklarımızı yine bu topraklara ve insanlarımıza vermemiz gerektiğinin bilinciyle hareket ediyoruz. Bu doğrultuda bağış mekanizmasının önemine gönülden inanıyoruz. Bağışlarımızı 1979'da hayata geçirdiğimiz ve bu yıl 35'inci yılını kutladığımız Anadolu Vakfı aracılığıyla gerçekleştiriyoruz. Öncelikle sağlık ve eğitim alanında yapılan çalışmalarını destekliyoruz. Spor ve sanat alanlarında sorumlu vatandaş bilinciyle ülkemize faydalı olmaya çalışıyoruz.

NEREYE KULLANILDI?

2013'te bütçemizin önemli kısmını, sağlık ve eğitim alanlarına ayırdık. Sağlık harcamalarımızın büyük bölümünü Anadolu Sağlık Merkezi'ne başvuran ihtiyaç sahibi hastaların tedavileri için kullandık. Bu yıl da geçen yılın rakamlarına yakın olacak şekilde bir sosyal yatırımımız olacak.

ASLAN PAYI

Anadolu Vakfı'nın 2014 bütçesinin yaklaşık yüzde 65'lik kısmı sağlık, geri kalanı ise eğitim alanlarına ayrıldı. Sağlık harcamalarımız geçmiş yıllarda olduğu gibi yine ihtiyaç sahibi hastaların tedavileri için kullanılacak. 2014'te 16 bine yakın muayene, 5 bine yakın hasta yatış günü, 1.600 ameliyat ve 39 binin üzerinde tetkik planlandı.

AHMET KOCABIYIK

söylüyor. Dinler, “Liberalleşmeyle birlikte şirketler de hayırseverliği kurumsal sosyal sorumluluk anlayışına doğru değiştirdi” diye devam ediyor.

VAKIFLAR DEVREDE

Gönlü Zengin 50 İş İnsanı Araştırması, Türkiye'de bağış kültürünü ve bağış profilini de ortaya koyuyor. Araştırma, gönlü zengin iş insanlarının kaç yıldır bağış yaptıklarından, bu bağışları hangi alanlara odakladıklarına ve gelecek yıllara ilişkin bağış planlarına kadar pek çok konuya açıklık getiriyor.

Buna göre araştırmaya katılan gönlü zenginlerin yüzde 45,6'sı, 30 yıldan uzun süredir bağış yapıyor. Geçen yılki araştırmada bağışların büyük kısmı nakit olarak yapılıyordu. 2013 yılını inceleyen araştırmada, bağışçıların yüzde 33,1'inin vakıf ve dernekler aracılığıyla gerçekleştirildiği ortaya çıktı. Yüzde 30,9 oranında iş insanı sadece nakit vererek bağış yapıyor. Bağışlarını aynı şekilde gerçekleştirenlerin oranı yüzde 26,3. Katılımcıların yaklaşık yüzde 1,6'sı ise sadece KSS projelerine kaynak ayırdıklarını belirtiyor. Peki, Türkiye'nin gönlü zengin iş insanları kaynaklarını hangi alanlara yönlendiriyor? Bağışçıların yüzde 29,7'si eğitime, yüzde 17,5'i sağlık ve sosyal hizmetlere, yüzde 13,8'i ise bölgesel ve insani gelişim projelerine kaynak ayırıyor.

Afet ve felaketler de hayırseverlerin yardım etmek için özen gösterdiği olaylar. Türkiye'nin gönlü zengin iş insanlarının yüzde 13,2'si, afet ve felaketleri öncelikli görüyor. Yüzde 10,8'i kültür sanatı, yüzde 10,4'ü çevreyi, yüzde 2,9'u sporu öncelikli alan olarak destekliyor.

Araştırmaya katılanların yüzde 25,5'i vergi sistemini bağışların önündeki en önemli engel olarak görüyor. Yüzde 23,5'i yasal işlemleri, yüzde 15,7'si bu alanda yönetici eksikliğini, yüzde 8,8'i iş dünyası desteğinin olmamasını, yüzde 6,9'u ise basın desteği olmamasını bağışların önündeki engeller olarak sıralıyor. **C**